

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ, સમક્ષ

વિશેષ ફોજદારી અરજી નંબર ૨૨૮/૨૦૦૬

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી બી. એન. કારિયા

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

કનુભાઈ મણિલાલ પટેલ.....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય & ૭.....સામાવાળા (ઓ)

ઉપસ્થિતિ

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ વતી વકીલ શ્રી આશિષ એમ. ડગલી

સામાવાળા (ઓ) નંબર ૮ વતી વકીલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસ

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ વતી એ.પી.પી. શ્રી કે. એલ. પંડ્યા

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૨-૭ વતી રુલની બજવણી

=====

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી બી. એન. કારિયા

તારીખ:૧૫/૧૨/૨૦૧૭

સી.એ.વી. જજમેન્ટ

૧. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૬ અને ૨૨૬ હેઠળ હાલની રિટ અરજી દાખલ કરીને, અરજદાર-કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ, રહેવાસી સી-૧, ન્યુ ભૂમિકા એપાર્ટમેન્ટ, કે.કે. નગર ચાર રસ્તા, ઘાટલોડિયા, અમદાવાદે અન્ય બાબતોની સાથે નીચે મુજબની રાહતો માટે અરજ કરેલ છે :

"[બી] હાલના અરજદારને થયેલ હેરાનગતી અને અરજદાર તથા અરજદારના પરિવારના સભ્યો દ્વારા સહન કરવામાં આવેલ અસહ્ય માનસિક ત્રાસ અને મુશ્કેલીના સંબંધમાં યોગ્ય ખાતાકીય તપાસ અને કાર્યવાહી કરવા માટે સામાવાળા નં. ૨ સામે યોગ્ય હુકમો કરીને આ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન મંજૂર કરવા અને કેસના હકીકતો

તથા સંજોગોમાં અને ન્યાયના હિતમાં યોગ્ય, વ્યાજબી અને ઉચિત જણાય તે મુજબ આ માનનીય કોર્ટ દ્વારા હુકમ કરવામાં આવેલ અને ઠેરવવામાં આવેલ દંડનાત્મક વળતર ચૂકવવા માટે સામાવાળા નં. ૩ થી ૭ ને જવાબદાર ઠેરવવામાં આવે;

[સી] હાલના કેસની હકીકતોમાં કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ વિરુદ્ધ આઈજીઆઈ પોલીસ સ્ટેશન, દિલ્હી ખાતે નોંધાયેલી ૧૯૯૬ ના નં. ૧ વાળી ફરિયાદના સંબંધમાં તમામ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરવા માટે સામાવાળા નં. ૮ ને નિર્દેશ આપવો;

[ડી] પ્રવેશ, સુનાવણી અને આ અરજીના આખરી નિકાલ સુધી, આ માનનીય કોર્ટ કેસના હકીકતો તથા સંજોગોમાં અને ન્યાયના હિતમાં, ૧૯૯૬ ના સીઆર નં. આઈ-૧૪૫ વાળી ફરિયાદના સંબંધમાં કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન પાસે પડેલ રેકૉર્ડ તાત્કાલિક જમ કરવા સામાવાળા નં. ૨ ને નિર્દેશ આપવા મહેરબાની કરશો.”

૨. આ કેસની ટૂંકી હકીકતો એ છે કે, ઇન્દિરા ગાંધી ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નેમિનાથ સોસાયટી, મકાન નં. ૮/૪૬, રાણીપ,

અમદાવાદના રહેવાસી કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ નામના શખ્સ વિરુદ્ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૧૯, ૪૨૦, ૧૨૦બી હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે સી.આર. નં. આઈ-૧/૧૯૯૬ વાળી એક ફરિયાદ નોંધવામાં આવેલ હતી. સાબરમતી પોલીસની મદદથી દિલ્હી પોલીસે સદર કનુભાઈ મણીલાલ પટેલની અટકાયત કરી અને તેમને વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટ નં. ૨, અમદાવાદ સમક્ષ રજૂ કર્યા અને તેમના રિમાન્ડની માંગણી કરી, જે મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ, આરોપીનો કબ્જો દિલ્હી પોલીસને સોંપવામાં આવ્યો હોવાથી અને દિલ્હી પોલીસ તેમને અમદાવાદથી દિલ્હી લઈ જવા માંગતી હોવાથી, તેઓ અમદાવાદના ચમુના ગેસ્ટ હાઉસ ખાતે રોકાયા હતા. સદર આરોપી કોઈક રીતે દિલ્હી પોલીસના કબ્જામાંથી ભાગી જવામાં સફળ રહ્યો હતો અને તેના પરિણામે, ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૨૨૪ હેઠળના ગુના માટે કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે સદર કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ વિરુદ્ધ એટલે કે સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ વાળી ફરિયાદ નોંધવામાં આવેલ હતી. ત્યારબાદ, સી-૧, ન્યુ ભૂમિકા એપાર્ટમેન્ટ, કે.કે. નગર ચાર રસ્તા, ઘાટલોડિયા, અમદાવાદના રહેવાસી એવા હાલના અરજદાર શ્રી કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ વિરુદ્ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૬૫, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧ અને કલમ ૧૨૦બી હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે ૧૨.૦૮.૨૦૦૫ ના રોજ ડીસીબી પોલીસ સ્ટેશન ખાતે સીઆર નં. આઈ-૩૪/૨૦૦૫ વાળી એક ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી અને હાલના અરજદારની અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને પોલીસ

રિમાન્ડ પર મોકલવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ, જ્યારે તેઓ ન્યાયિક કસ્ટડી હેઠળ સાબરમતી જેલમાં હતા, ત્યારે કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશનના અધિકારીઓ-સામાવાળા નં. ૩ થી ૭ એ અરજદારના ફિંગર પ્રિન્ટ લેવા માટે સાબરમતી સેન્ટ્રલ જેલની મુલાકાત લીધી હતી અને તેમને જાણ કરી હતી કે તેમનું નામ સી.આર. નં. આઈ-૧/૧૯૯૬ ના આરોપીને મળતું આવે છે તેથી તેમને તિહાર જેલમાં મોકલવામાં આવશે અને મામલો થાળે પાડવા માટે રૂ. ૫૦,૦૦૦/- ની માંગણી કરી હતી. ૧૮મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજ, સામાવાળા નં. ૪ એ ટ્રાન્સફર વોરંટ મારફતે સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ વાળી એફઆઈઆરના સંબંધમાં વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ, કોર્ટ નં. ૧૬, અમદાવાદ સમક્ષ અરજદારને ખોટી રીતે રજૂ કર્યા હતા અને ત્યારબાદ, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા અરજદારને રૂ. ૫,૦૦૦/- ના જામીન ખત પર જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. સી.આર. નં. આઈ-૩૪/૨૦૦૫ ના સંબંધમાં અરજદારને ફરીથી સાબરમતી જેલ ખાતે ન્યાયિક કસ્ટડીમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા. દિલ્હી પોલીસે સાબરમતી સેન્ટ્રલ જેલમાંથી અરજદારનો કબ્જો લીધો હતો અને ૦૭.૦૯.૨૦૦૫ ના રોજ તેમને દિલ્હી લઈ ગયા હતા. ત્યારબાદ, અરજદારને વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ, દિલ્હી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ, દિલ્હીએ સી.આર. નં. આઈ-૧/૧૯૯૬ ના સંદર્ભમાં અરજદારની ઓળખની ચકાસણી કરવા તપાસ કરનાર અધિકારીને હુકમ કર્યો હતો. તપાસ કરનાર અધિકારીને જણાવ્યું કે અરજદાર તે જ વ્યક્તિ નથી, જે સી.આર. નં. આઈ-

૧/૧૯૯૬ નો આરોપી છે. ત્યારબાદ, તપાસ કરનાર અધિકારીના અહેવાલ પર વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ, દિલ્હી દ્વારા અરજદારને સી.આર. નં. આઈ-૧/૧૯૯૬ માંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમને સાબરમતી જેલ ખાતે પરત મોકલવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ, ૧૪.૧૨.૨૦૦૫ ના રોજ, આ કોર્ટે ક્રિમિનલ મિસ. એપિલકેશન નં. ૧૪૩૧૪/૨૦૦૫ માં અરજદારને નિયમિત જામીન પર મુક્ત કર્યા હતા. ૧૨.૦૧.૨૦૦૬ ના રોજ, અરજદારે તેમની ગેરકાયદેસર અટકાયત, કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશનના અધિકારીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલ શારીરિક અને માનસિક ત્રાસ અંગે એડિશનલ પોલીસ કમિશનર, શાહીબાગ, ડીએસપી અમદાવાદ, પોલીસ અધીક્ષક, અમદાવાદ અને માનવ અધિકાર આયોગના ચેરમેન, નવી દિલ્હી સમક્ષ વિગતવાર રજૂઆત કરી હતી અને આ સંબંધમાં, અરજદારે આ અરજીના અરજ કલોઝમાં દર્શાવેલ રાહત માંગી હતી. અરજદારને કોઈ જવાબ મળ્યો ન હોવાથી કે સંબંધિત સામાવાળા દ્વારા કોઈ કાય વાહી કરવામાં આવી ન હોવાથી, આ અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે.

૩. અરજદાર તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ એમ. ડાગલી અને સામાવાળા નં. ૧ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી કે.એલ. પંડ્યાને સાંભળ્યા. આ મામલે સામાવાળા નં. ૮ તરફે કોઈ ઉપસ્થિત રહ્યું ન હતું.

૪. અરજદાર તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ એમ. ડાગલીએ રજૂઆત કરી હતી કે એ ખૂબ જ કમનસીબ છે કે અધિકારીઓ બધું જાણતા હોવા છતાં, બહાના હેઠળ અને અરજદાર દ્વારા તેમની ગેરકાયદેસર માંગણી પૂરી કરવામાં ન આવી હોવાથી, અરજદારનું એક ચિત્ર આરોપી તરીકે ઊભું કરવામાં આવ્યું અને દિલ્હી પોલીસને સોંપી દેવામાં આવ્યા અને તેમના પરિવાર પાસે અમદાવાદથી દિલ્હી સુધી દિલ્હી પોલીસ સાથે જોડાવા, ત્યાં આશરે ૨૨ દિવસ રોકાવા, ભારે ખર્ચ કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ રહ્યો ન હતો અને અંતે દિલ્હી પોલીસને જ્યારે જણાયું કે તેઓ ઇન્દિરા ગાંધી ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ, દિલ્હી ખાતે પીએસઆઈ તરીકે ફરજ બજાવતા એક શ્રી દ્વિજમોહન બાબુરામ શર્મા, ન્યુ પોલીસ લાઇન કિંગ્સ વે, દિલ્હી દ્વારા કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે દાખલ કરવામાં આવેલ સીઆર નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ ના આરોપી ન હતા.

૪.૧ અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ ડાગલી દ્વારા વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, નેમિનાથ સોસાયટી, ઘર નં. બી/૪૬, રાણીપ, અમદાવાદના રહેવાસી કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ નામના શખ્સ વિરુદ્ધ ઇન્દિરા ગાંધી ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પોલીસ સ્ટેશન, નવી દિલ્હી ખાતે ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૧૯, ૪૨૦, ૪૬૭, ૪૭૧, ૧૨૦બી હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે નોંધાયેલા સી.આર. નં. ૧-૧/૧૯૯૬ વાળા ગુનાના સંબંધમાં, દિલ્હી પોલીસના જાસૂસોએ સદર આરોપીની તેના રહેઠાણેથી અટકાયત કરી હતી. સદર

આરોપી કનુભાઈ મણીલાલ પટેલનો રેકૉર્ડ, તેના રહેઠાણનો પુરાવો, ઉંમર વગેરે તેની અટકાયત સમયે દિલ્હી પોલીસના અધિકારીઓ પાસે ઉપલબ્ધ હતા. સદર કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ દિલ્હી પોલીસના કબ્જામાંથી ભાગી જવામાં સફળ રહ્યો હતો અને જેના માટે કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદ ખાતે આઈ-સી.આર. નં. ૧૪૫/૧૯૯૬ મુજબ અલગ ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી. તે દરમિયાન, હાલના અરજદાર વિરુદ્ધ ડીસીપી પોલીસ સ્ટેશન ખાતે ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૬૫, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧, ૧૨૦બી હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે નોંધાયેલી સી.આર. નં. આઈ-૩૪/૨૦૦૫ વાળી ફરિયાદના સંદર્ભમાં, ૧૨મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજ તેમની અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને પોલીસ રિમાન્ડ બાદ સાબરમતી જેલમાં કેદ કરવામાં આવ્યા હતા. તેમના રિમાન્ડ સમયગાળા દરમિયાન અને ત્યારબાદ, અરજદાર પાસેથી મોટી રકમની માંગણી કરવામાં આવી હતી. ૧૬મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજ, કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશનના અધિકારીઓ, સામાવાળા નં. ૩ થી ૭ – કુંપાવત અને બરાંડાના સહયોગીઓ હોઈ, ફિંગર પ્રિન્ટ લેવાના હેતુસર સેન્ટ્રલ જેલ ખાતે આવ્યા હતા. સદર શ્રી બરાંડા, જેઓ અરજદારને ફિંગર પ્રિન્ટના હેતુ માટે લઈ ગયા હતા, તેમણે તેમને જાણ કરી હતી કે તેમનું નામ ૧૯૯૬ ની એફઆઈઆર નં. ૧ ના એક આરોપીને મળતું આવે છે, અને હવે તેમનો કબ્જો સાબરમતીથી તિહાર જેલ, દિલ્હી ખાતે ટ્રાન્સફર કરવામાં આવશે અને તેથી, જો રૂ. ૫૦,૦૦૦/- ની રકમ

આપવામાં આવે, તો મામલો ઉકેલાઈ શકે છે, અન્યથા અરજદારે ગંભીર પરિણામો ભોગવવા પડશે.

જ.ર વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે શારીરિક અને માનસિક ત્રાસ આપવામાં આવ્યો હતો અને ગંભીર પરિણામોની ધમકીઓ આપવામાં આવી હતી, કારણ કે તેઓ આ જાસૂસો દ્વારા કરવામાં આવેલ ગેરકાયદેસર લાંચની માંગ પૂરી કરી શક્યા ન હતા. અરજદારના પરિવારના સભ્યોએ આઈજીઆઈ પોલીસ સ્ટેશન, દિલ્હી ખાતે નોંધાયેલા ૧૯૯૬ ના સી.આર. નં. ૧ ના આરોપીથી અરજદારની ઓળખ અલગ પાડવા માટે તેમનાથી બનતા તમામ પ્રયાસો કર્યા હતા, જોકે, તેમના તરફથી કરવામાં આવેલા તમામ પ્રયાસો નિષ્ફળ ગયા હતા. પોલીસ અધિકારીઓને પૂરી પાડવામાં આવેલી તે વિગતો અને સુસંગત પુરાવાઓને બિલકુલ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા ન હતા અને પરિણામે, પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર શ્રી એચ.આર. બરાંડા દ્વારા ૧૮મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજનો પ્રોડક્શન રિપોર્ટ રજૂ કરીને અરજદારને અમદાવાદના વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા જેમાં કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે આઈપીસીની કલમ ૨૨૪ હેઠળ નોંધાયેલા સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ વાળા ગુનાના સંબંધમાં અરજદારની અટકાયત દર્શાવવામાં આવી હતી અને પ્રોડક્શન રિપોર્ટમાં જ અરજદારનું સરનામું "ભૂમિકા એપાર્ટમેન્ટ" તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યું છે. સદર કાર્યવાહીના અનુસંધાને, અરજદારે ૧૮મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજ જામીન મંજૂર

કરવા માટે અરજી કરી હતી જે અરજદાર દ્વારા જામીન ખત રજૂ કરવા પર સક્ષમ કાયદાકીય કોર્ટ દ્વારા તે જ દિવસે મંજૂર કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશનના જાસૂસોએ દિલ્હી પોલીસ સ્ટેશનને જાણ કરી કે ૧૯૯૬ ના સી.આર. નં. ૧ ના આરોપીની તેમના દ્વારા અટકાયત કરવામાં આવી છે અને તેઓ આરોપીનો કબ્જો મેળવી શકે છે. આ પ્રકારની જાણના અનુસંધાને, અરજદારનો કબ્જો સેન્ટ્રલ જેલ, સાબરમતીથી દિલ્હી ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો હતો જ્યાં શરૂઆતમાં તેમને મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા અને તિહાર જેલમાં રાખવામાં આવ્યા હતા, જ્યાં તેઓ આશરે ૨૨ દિવસ સુધી કેદી તરીકે રહ્યા હતા. દિલ્હી પોલીસના સ્તરે કરવામાં આવેલી તપાસના કારણે જ બહાર આવ્યું કે અરજદાર તે જ આરોપી ન હતા, જેમને આઈ-સી.આર. નં. ૧/૧૯૯૬ ના સંબંધમાં આરોપી બનાવવામાં આવ્યા હતા. પોલીસ અધિકારીઓના સદર વર્તનની કોર્ટ દ્વારા સખત નિંદા કરવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ તમામ પરિસ્થિતિ હાલના સામાવાળા નં. ૩ થી ૭ ના પક્ષે સ્વેચ્છાએ, ઇરાદાપૂર્વકની ભૂલના કારણે ઉભી થઈ હતી કારણ કે તેમની ગેરકાયદેસર માંગણી હાલના અરજદાર દ્વારા સંતોષવામાં આવી ન હતી.

૪.૩ અરજદારના વિદ્વાન વકીલે આ કોર્ટનું ધ્યાન એ બાબત તરફ પણ દોર્યું હતું કે સીઆર નં. આઈ-૩૪/૨૦૦૫ વાળા ગુનાના સંબંધમાં, ક્રિમિનલ મિસ. એપ્લિકેશન નં. ૧૪૩૧૪/૨૦૦૫ માં પસાર કરવામાં આવેલ ૧૪મી ડિસેમ્બર

૨૦૦૫ ના રોજના મૌખિક હુકમથી આ કોર્ટ દ્વારા અરજદારને જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.

૪.૪ અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ ડાગલીએ ૧૨મી જાન્યુઆરી ૨૦૦૬ ના રોજ અરજદાર દ્વારા વિવિધ સત્તાધિકારીઓને કરવામાં આવેલી વિગતવાર રજૂઆતો તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું, પરંતુ સંબંધિતો સામે કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી ન હતી. આથી, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા સામાવાળા નં. ૩ થી ૭ સામે યોગ્ય હુકમો પસાર કરવા અરજ કરવામાં આવી હતી કે અરજદાર ૧૯૯૬ ના સી.આર. નં. ૧ વાળા ગુના અને/અથવા સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ વાળા ગુનાના સંબંધમાં ૨૨ દિવસના સમયગાળા માટે ન્યાયિક કસ્ટડીમાં તેમની ખોટી કેદ માટે [જે હાલના સામાવાળા નં. ૩ થી ૭ દ્વારા ભોગવવાનું રહેશે] વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે, અને આ અંગે હાલના સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા તેમની સામે યોગ્ય કાર્યવાહી કરવા પણ યોગ્ય છે.

૫. તેનાથી વિપરીત, સામાવાળા નં. ૧-રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી કે.એલ. પંડ્યાએ અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનો વિરોધ કર્યો હતો અને સામાવાળા નં. ૪ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ સોગંદનામા તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું અને રજૂઆત કરી હતી કે શરૂઆતમાં, અરજદાર, જેમની કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા

સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ ના સંબંધમાં માત્ર એક દિવસ માટે અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને તેમને વિદ્વાન મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટ નં. ૧૬ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા, અને ૧૮મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજ જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. સમાન નામ અને ઉંમરની સમાન મોડસ ઓપરેન્ડીના કારણે તેમની અટકાયત કરવામાં આવી હતી. સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ ના સંબંધમાં દિલ્હી પોલીસ દ્વારા ઓળખનો કોઈ પુરાવો, ફોટોગ્રાફ્સ રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા. આરોપીને મુક્ત કરવા માટે મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૯ હેઠળનો અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, જે તદ્દનુસાર મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો અને અરજદારને ગુનામાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. ગેરકાયદેસર અટકાયત, જો કોઈ હોય તો, પોલીસ અધિકારીઓના ભાગરૂપે કોઈ દુરાશય વિના માત્ર એક દિવસની જ કહી શકાય. વિના કારણોસર અરજદારને ન્યાયિક કસ્ટડીમાં રાખવાનો કોઈ વધુ ઈરાદો ન હતો, કારણ કે દિલ્હી પોલીસે કાલુપુર પોલીસને ટ્રાન્સફર વોરંટ મારફતે અરજદારનો કબ્જો મેળવવા જાણ કરી હતી અને આગળની પૂછપરછ માટે દિલ્હી પોલીસ દ્વારા તેમનો કબ્જો લેવામાં આવ્યો હતો. અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા દલીલ કરવામાં આવ્યા મુજબ, અરજદારની કોઈ ગેરકાયદેસર અટકાયત થયેલી કહી શકાય નહીં. વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરે શ્રી આઈ. એમ. કુંપાવત, પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર, કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદ શહેર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ પ્રત્યુત્તરના સોગંદનામા તરફ પણ ધ્યાન દોર્યું હતું અને

હાલની અરજી રદ કરવા વિનંતી કરી હતી, કારણ કે તેઓ આ અરજીમાં માંગ્યા મુજબની કોઈ રાહત મેળવવા માટે હકદાર નથી.

૬. કેસની હકીકતો, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ તેમજ સામાવાળા-રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી કે.એલ. પંડ્યા દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો અને રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલી સામગ્રીને ધ્યાનમાં લીધા પછી, એ નોંધવું યોગ્ય રહેશે કે આ કોર્ટે [કોરમ : સી.કે. બુચ, ન્યાયમૂર્તિ, જેવા તેઓ ત્યારે હતા], ૨૧મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૬ ના રોજના મૌખિક હુકમથી સામા પક્ષને નોટિસ ઇશ્યુ કરતી વખતે, હાલના સામાવાળા નં. ૩ અને ૪ ને અરજીમાં તેમની સામે કરાયેલા આક્ષેપો તેમજ ૧૦મી જાન્યુઆરી ૨૦૦૬ ના રોજ અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆત અંગે તેમના પ્રત્યુત્તરના સોગંદનામા દાખલ કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો, અન્યથા કોર્ટ ગેરકાયદેસર લાંચ માંગવાના સંબંધમાં એન્ટિ કરપ્શન બ્યુરો પોલીસ સ્ટેશન ખાતે તેમની સામે એફઆઈઆર નોંધવા અને ગુનાની તપાસ એન્ટિ કરપ્શન બ્યુરોના ઉચ્ચ અધિકારીને સોંપવા માટે યોગ્ય હુકમો પસાર કરવા મજબૂર બનશે. ત્યારબાદ, વિદ્વાન એ.પી.પી. ની વિનંતી પર, સંબંધિત સામાવાળા તરફે પ્રત્યુત્તરનું સોગંદનામું દાખલ કરવા માટેનો સમય આ કોર્ટ દ્વારા વારંવાર લંબાવવામાં આવ્યો હતો અને અંતે, ૨૪મી જાન્યુઆરી ૨૦૧૩ ના રોજના મૌખિક હુકમથી, આ કોર્ટે [કોરમ : જી.આર. ઉધવાણી, ન્યાયમૂર્તિ] આ મુજબ અવલોકન કર્યું છે –

"૧. અરજદાર એવા કેસ સાથે આવ્યા છે કે સામાવાળા નં. ૩ અને ૪, જેઓ એવા કેસની તપાસના ઇન્ચાર્જ હતા જેમાં અરજદારની અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને જેમને સામાવાળા નં. ૫, ૬ અને ૭ દ્વારા મદદ કરવામાં આવી હતી, તેમણે સદર પ્રથમ ગુના રજીસ્ટ્રેશન નં. ૧/૧૯૯૬ માં સંડોવાયેલ સમાન નામ ધરાવતી અન્ય વ્યક્તિ તરીકે અરજદારને ખોટી રીતે ફસાવ્યા હતા, અને જેઓ, દિલ્હી પોલીસ જ્યાં તેમની જરૂર હતી ત્યાં ટ્રાન્સફર કરતી વખતે કસ્ટડીમાંથી ભાગી ગયા હતા. સદર વ્યક્તિ ભાગી જતાં, તેની સામે સી.આર. નં. ૧૧૪૫/૧૯૯૬ વાળો ક્રિમિનલ કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો. અરજદારની અટકાયત બાદ, તેમને દિલ્હી પોલીસને એ રીતે ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યા હતા જાણે અરજદાર ઉપરોક્ત બે કેસોમાં આરોપી વ્યક્તિ હોય. એવું પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે અંતે જ્યારે અરજદારે દિલ્હી ખાતેની કોર્ટ સમક્ષ રજૂઆત કરી કે તેઓ એ વ્યક્તિ નથી જેને દિલ્હી પોલીસ શોધી રહી હતી, ત્યારે વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા તપાસનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો અને અરજદારના કથનને સમર્થન આપતો અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો કે તેઓ સદર ગુનાઓમાં સંડોવાયેલી સમાન વ્યક્તિ ન હતા. તેથી, તેમને આખરે મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને આથી તેમની ગેરકાયદેસર કેદ માટેના વળતર સહિતની યોગ્ય રાહતો માટે આ રિવિઝન અરજી એવા કારણોસર દાખલ કરી છે કે તેમને દિલ્હીપૂર્વક ગેરકાયદેસર રીતે કેદ કરવામાં આવ્યા હતા, કારણ કે ન તો તેઓ કે ન તો તેમના પરિવારના

સભ્યો સામાવાળા નં. ૩ અને ૪ ની ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી સામે સંમતિ આપી હતી.

૨. હકસિભાઈ રહાજીભાઈ બરાંડા, નિવૃત્ત પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર, કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદ દ્વારા પ્રત્યુત્તરનું સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું છે જે સંજોગો સ્પષ્ટ કરે છે કે જે હેઠળ અરજદારની અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. તેમના સોગંદનામામાં, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અટકાયત કરાયેલ કનુભાઈ જેઓ ઉપરોક્ત બે કેસોમાં અટકાયત કરવામાં આવ્યા હતા અને પોન્ટેડ હતા, તેમની ઓળખનું નિવેદન દિલ્હી પોલીસના કબજામાં છે.

૩. જોકે, સામાવાળા દ્વારા એ બાબત વિવાદિત નથી કે અરજદાર સદર બે કેસોમાં જરૂરી વ્યક્તિ હતા તે આધાર પર અરજદારનો કબજો દિલ્હી પોલીસને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો હતો. તેથી અરજદાર અને ઉપરોક્ત સદર અન્ય વ્યક્તિની ઓળખ અંગે સામાવાળા ખાસ કરીને સામાવાળા જેઓ રાજ્ય અને તેના સત્તાધિકારીઓ છે તેમની પાસે ઉપલબ્ધ સામગ્રી અંગે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે. તેથી, રેકૉર્ડ પર સુસંગત દસ્તાવેજો લાવવા જરૂરી છે. તેથી સામાવાળા નં. ૧- રાજ્યને કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા સી.આર. નં. આઈ - ૧૪૫/૧૯૯૬ અને ડીસીબી પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા સી.આર. નં. આઈ

– ૩૪/૨૦૦૫ માં સમાવિષ્ટ તમામ દસ્તાવેજોની નકલો રજૂ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે અને સામાવાળા નં. ૮ ને દિલ્હી ખાતે ઇન્દિરા ગાંધી ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા સી.આર. નં. આઈ – ૧/૧૯૯૬ માં સમાવિષ્ટ કાગળોની નકલો રજૂ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. સામાવાળા નં. ૧ અને ૮ એ આજથી બે અઠવાડિયાના સમયગાળામાં સોગંદનામા સાથે જરૂરી દસ્તાવેજો રજૂ કરવાના રહેશે. ત્યારબાદ મામલો સૂચિબદ્ધ કરો.

આ હુકમની નકલ આજે જ પ્રથમ અને આઠમા સામાવાળાને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે.”

૭. આ કોર્ટ એ નોંધ કરવા માંગશે કે ઉપરોક્ત હુકમનું સામાવાળા નં. ૧-રાજ્ય દ્વારા યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું નથી, ખાસ કરીને કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ અને ડીસીબી પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા સી.આર. નં. આઈ-૩૪/૨૦૦૫ માં સમાવિષ્ટ તમામ દસ્તાવેજોની નકલો રજૂ કરવા અંગેના નિર્દેશનું, તેમ જ અત્રેના સામાવાળા નં. ૮ ને ઇન્દિરા ગાંધી ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પોલીસ સ્ટેશન દિલ્હી ખાતે નોંધાયેલા સી.આર. નં. આઈ-૧/૧૯૯૬ માં સમાવિષ્ટ કાગળોની નકલો રજૂ કરવા આપેલા નિર્દેશનું.

૮. અત્રે સામાવાળા નં. ૪ શ્રી એચ.આર. બરાંડા, નિવૃત્ત પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર, કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદ શહેર દ્વારા દાખલ કરાયેલ સોગંદનામા સહિત ઉપલબ્ધ રેકૉર્ડનું અવલોકન કર્યું, જેમાંથી જણાય છે કે ‘આઈજીઆઈ’ પોલીસ સ્ટેશન, નવી દિલ્હી ખાતે નેમિનાથ સોસાયટી, મકાન નં. ૮/૪૬, રાણીપ, અમદાવાદના રહેવાસી કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ નામના એક આરોપી વિરુદ્ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૧૯, ૪૨૦, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧ અને પાસપોર્ટ એક્ટની કલમ ૧૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે સીઆર નં. ૧/૧૯૯૬ વાળો એક ગુનો નોંધાયો હતો. સદર ગુનાના સંબંધમાં, આરોપી કનુભાઈ મણીલાલ પટેલની તેના રહેઠાણેથી અટકાયત કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, તે દિલ્હી પોલીસના કબ્જામાંથી ભાગી ગયો હતો અને તેના માટે, આઈપીસીની કલમ ૨૪૪ હેઠળના ગુના માટે કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે સી.આર. નં. આઈ ૧૪૫/૧૯૯૬ મુજબ ફરિયાદ નોંધાઈ હતી. દરમિયાન, ડીસીબી પોલીસ સ્ટેશન ખાતે આઈપીસીની કલમ ૪૬૫, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧, ૪૭૪, ૧૨૦બી હેઠળના ગુના માટે સી.આર. નં. આઈ-૩૪/૨૦૦૫ મુજબ બીજી ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેમાં હાલના અરજદારની ૧૨મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજ અટકાયત કરવામાં આવી હતી.

૮.૧ અરજદારે પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર શ્રી આઈ.એમ. કુંપાવત, પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર શ્રી એચ.આર. બરાંડા, પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરના અંગત મદદનીશ શ્રી કનુભાઈ અને હેડ કોન્સ્ટેબલ શ્રી સાગરભાઈ દેસાઈ વિરુદ્ધ એવું કહીને કેટલાક આક્ષેપો કર્યા છે કે તેમના રિમાન્ડ સમયગાળા દરમિયાન, આ સામાવાળા દ્વારા ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી કરવામાં આવી હતી, અન્યથા તેઓ અરજદારને એક પેવિંગ કેસમાં બુક કરશે, કારણ કે અરજદારનું નામ સદર પેવિંગ કેસ, જે સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ છે, જે અગાઉ કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલું હતું, તેના આરોપી સાથે મળે છે. ત્યારબાદ, એવું જણાય છે કે કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદ શહેરના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર એવા શ્રી આઈ.એમ. કુંપાવતે, ફેક્સ સંદેશ દ્વારા, પોલીસ કમિશનર, દિલ્હીને એવી જાણ કરી હતી કે ઇન્દિરા ગાંધી ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા સી.આર. નં. આઈ-૧/૧૯૯૬ ના સંબંધમાં, આરોપી કનુભાઈ મણીલાલ પટેલની ૧૭મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજ અટકાયત કરવામાં આવી હતી, અને તેથી જરૂરી કાર્યવાહી કરવા વિનંતી કરી હતી.

૮.૨ રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો પરથી એ પણ જણાય છે કે કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદ શહેરના ઝવેરીવાડ ચોકીના પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર શ્રી એચ.આર. બરાંડાએ પોતાની સહી હેઠળ વિજ્ઞાન મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, કોર્ટ નં. ૧૬ ને અહેવાલ આપ્યો હતો કે સી-૧, ન્યુ ભૂમિકા એપાર્ટમેન્ટ

વિભાગ-૩, કે.કે. નાગર ચાર રસ્તા, ઘાટલોડિયા, અમદાવાદના રહેવાસી આશરે ૨૫ વર્ષની ઉંમર ધરાવતા આરોપી કનુભાઈ મણીલાલ પટેલની કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા આઈપીસીની કલમ ૨૨૪ હેઠળના ૧૯૯૬ ના સી.આર. નં. ૧-૧૪૫ ના સંબંધમાં વિદ્વાન મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, કોર્ટ નં. ૧૧ દ્વારા ઈશ્યુ કરાયેલા ટ્રાન્સફર વોરંટના આધારે ૧૭મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજ આશરે ૧૨.૧૫ વાગ્યે અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને ન્યાયિક કસ્ટડીમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા. અહેવાલમાં એ પણ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે આરોપી ડીસીબી સી.આર. નં. ૧-૩૪/૨૦૦૫ ના સંબંધમાં ન્યાયિક કસ્ટડીમાં હતા અને સદર આરોપીનો કબ્જો મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, કોર્ટ નં. ૧૧ ની કોર્ટ મારફતે સેન્ટ્રલ જેલમાંથી લેવામાં આવ્યો હતો. સદર પીએસઆઈ દ્વારા ૬ઠ્ઠી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજ સેન્ટ્રલ જેલ સાબરમતીના જેલ અધીક્ષકને કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ નામના આરોપીનો કબ્જો સોંપવા વિનંતી પણ કરવામાં આવી હતી. કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ નામના આરોપીના કબ્જા માટે, સદર પીએસઆઈ દ્વારા ૧૬મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ ના રોજ મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટ નં. ૧૬ સમક્ષ એવી વિનંતી કરતી અરજી કરવામાં આવી હતી કે સદર આરોપી કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ વાળા ગુનામાં નાસતો ફરતો હતો. અરજદારની અન્ય એક ગુનામાં એટલે કે અમદાવાદ સિટી ક્રાઈમ બ્રાન્ચ સી.આર. નં. આઈ-૩૪/૨૦૦૫ માં આઈપીસીની કલમ ૪૬૫, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧, ૧૨૦-બી હેઠળના શિક્ષાપાત્ર

ગુના માટે અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને તેઓ ન્યાયિક કસ્ટડીમાં હતા અને તેથી, તેમણે સદર આરોપીનો કબ્જો સોંપવા વિનંતી કરી હતી. તદ્દનુસાર, માંગ્યા મુજબ આરોપી કનુભાઈ મણીલાલ પટેલનો કબ્જો સોંપવામાં આવ્યો હતો.

૮.૩ ઉપર ઉલ્લેખ કર્યા મુજબના દસ્તાવેજો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે હાલના અરજદાર ઈન્દિરા ગાંધી ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પોલીસ સ્ટેશન, નવી દિલ્હી ખાતે નોંધાયેલા સી.આર. નં. આઈ-૧/૧૯૯૬ અથવા કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા કલમ ૨૨૪ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટેના સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ ના સંબંધમાં આરોપી ન હતા. સમાન નામના આરોપી અથવા સંબંધિત પોલીસ પાસે ઉપલબ્ધ જુદા સરનામા ધરાવતા સાચા આરોપી તે સમાન બે ગુનાના આરોપી હતા. જોકે, સી-૧, ન્યુ ભૂમિકા એપાર્ટમેન્ટ વિભાગ-૩, કે.કે. નાગર ચાર રસ્તા, ઘાટલોડિયા, અમદાવાદના રહેવાસી એવા અમદાવાદ સિટી ક્રાઈમ બ્રાન્ચ સી.આર. નં. આઈ-૩૪/૨૦૦૫ ના આરોપી એવા હાલના અરજદારની, આઈપીસીની કલમ ૨૨૪ હેઠળના સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ ના સંબંધમાં કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન દ્વારા અટકાયત કરવામાં આવી હતી. દિલ્હીના પોલીસ કમિશનરને ફેક્સ સંદેશ પણ મોકલવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ નામના આરોપી ઈન્દિરા ગાંધી ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પોલીસ સ્ટેશન, નવી દિલ્હીના સી.આર. નં. આઈ-

૧/૧૯૯૬ ના સંબંધમાં વોન્ટેડ હતા. ફેક્સ સંદેશના આધારે, દિલ્હી પોલીસે ટ્રાન્સફર વોરંટ મેળવ્યા બાદ ૭મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૫ ના રોજ હાલના અરજદારની અટકાયત કરી હતી. હાલના અરજદારની ખોટી રીતે અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને દિલ્હી પોલીસ દ્વારા કસ્ટડીમાં લેવામાં આવ્યા હતા, જોકે તેમણે દિલ્હી કોર્ટને ગુનામાંથી મુક્ત કરવા વિનંતી કરી હતી, કારણ કે તેઓ ગુનામાં સાચા આરોપી નથી. કોર્ટ દ્વારા તપાસ કરનાર અધિકારીને કથિત ગુનામાં હાલના અરજદારની સંડોવણી અંગે પૂછપરછ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. એવું જણાય છે કે હાલના અરજદારને ૮મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૫ ના રોજ સેન્ટ્રલ જેલ, તિહાર, નવી દિલ્હી ખાતે મોકલવામાં આવ્યા હતા.

૮.૪ તપાસ કરનાર અધિકારી દ્વારા જરૂરી પૂછપરછ કર્યા પછી, એવું જણાયું હતું કે કનુભાઈ મણીલાલ પટેલ (સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ ના આરોપી) અન્ય કોઈ વ્યક્તિ હતા અને અરજદાર ન હતા. એવું જણાય છે કે દિલ્હી કોર્ટ સમક્ષ અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો અને આખરે, અરજદારને ડેપ્યુટી સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ, તિહાર જેલ, દિલ્હી દ્વારા સાબરમતી સેન્ટ્રલ જેલ ખાતે પરત મોકલવામાં આવ્યા હતા. ડેપ્યુટી સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ, સેન્ટ્રલ જેલ નં. ૮, તિહાર, નવી દિલ્હીની સહી હેઠળનું તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૦૫ નું કસ્ટડી સર્ટિફિકેટ રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં એવું પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યું છે કે મણીલાલ પટેલના પુત્ર, રહેવાસી સી-૧, ન્યુ ભૂમિકા એપાર્ટમેન્ટ, અનાર બંગલો પહેલાં,

કે.કે. નાગર-૪ રસ્તા, ઘાટ રોડ, અમદાવાદ, ગુજરાતના આરોપી કનુભાઈ મણીલાલ પટેલને ૮મી સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૫ ના રોજ સેન્ટ્રલ જેલ નં. ૮ માં પ્રવેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને આજ દિન સુધી જેલમાં રહ્યા હતા. આઈપીસીની કલમ ૪૧૯, ૪૨૦, ૪૬૮, ૪૭૧, ૧૨૦બી અને પાસપોર્ટ એક્ટની કલમ ૧૨ હેઠળના દિલ્લી કેસ એફઆઈઆર નં. ૧/૯૬ માં મુક્ત થયા બાદ, તેમને ૨૯.૦૯.૨૦૦૫ ના રોજ અમદાવાદ સેન્ટ્રલ જેલ ખાતે ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યા છે.

૮.૫ અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલા આક્ષેપ મુજબ, સેન્ટ્રલ જેલ, તિહાર, નવી દિલ્લીના સમયગાળા દરમિયાન, તેમના પત્ની, પુત્ર સહિતના તેમના પરિવારના સભ્યોને હેરાન કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમની કોઈ ભૂલ ન હોવા છતાં દિલ્લી ખાતે ૨૨ દિવસ રોકાવા માટે મજબૂર કરવામાં આવ્યા હતા. લાંચની માંગણી પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા ચાલુ રાખવામાં આવી હતી, કારણ કે તે પૂરી કરવામાં આવી ન હતી, અને તેથી, અરજદારના પરિવારના સભ્યોને હેરાનગતી કરવામાં આવી હતી અને તેમને જેમ તેમ ગાળો આપવામાં આવી હતી. એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે માંગણી પૂરી ન થતાં, તેમનો કબ્જો બળજબરીથી દિલ્લી પોલીસને સોંપી દેવામાં આવ્યો હતો. ડેપ્યુટી સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ, સેન્ટ્રલ જેલ નં. ૮, તિહાર, નવી દિલ્લી દ્વારા ઇશ્યુ કરાયેલા તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૦૫ ના સર્ટિફિકેટ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે હાલના અરજદારને ૦૮.૦૯.૨૦૦૫ ના રોજ સેન્ટ્રલ જેલ

નં. ૮ માં પ્રવેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને દિલ્લી પોલીસના સીઆર નં. ૧-૧/૧૯૯૬ વાળા ગુનાના સંબંધમાં ૨૯.૦૯.૨૦૦૫ સુધી એટલે કે ૨૨ દિવસના સમયગાળા માટે જેલમાં રહ્યા હતા, જોકે તેઓ સદર ગુનાના અથવા કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલા સી.આર. નં. ૧-૧૪૫/૧૯૯૬ વાળા કોઈ પછીના ગુનાના આરોપી ન હતા. દિલ્લી પોલીસના આઈજીઆઈ એરપોર્ટ પોલીસ સ્ટેશનના સી.આર. નં. આઈ-૧/૧૯૯૬ વાળા ગુનામાંથી હાલના અરજદારને મુક્ત કરવા માટે પોલીસ દ્વારા કરવામાં આવેલી વિનંતી પર, તેમને કોર્ટ દ્વારા મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. એવું પણ જણાય છે કે કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદ શહેરના સિનિયર પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર દ્વારા પણ આઈપીસીની કલમ ૨૨૪ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટેના સી.આર. નં. આઈ-૧૪૫/૧૯૯૬ ના સંબંધમાં કોઈ પુરાવો ન મળતાં હાલના અરજદારને મુક્ત કરવા સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૯ હેઠળ અહેવાલ આપવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, કોર્ટ નં. ૧૬, અમદાવાદે તેમના ૧૭મી ઓગસ્ટ ૨૦૦૭ ના રોજના હુકમથી સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૯ હેઠળ હાલના અરજદારને મુક્ત કરવા મંજૂરબાની કરી હતી.

૯. ઉપર મુજબની ચર્ચાઓ અને કારણો પરથી, એ તક્લેફ સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારે પ્રાથમિક દર્શની કેસ બનાવ્યો છે કે તેમની સામે ઉપર જણાવ્યા મુજબ કોઈ ગુનો નોંધાયો ન હોવા છતાં, પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા સાબરમતી

જેલમાંથી બળજબરીથી દિલ્હી લઈ જવામાં આવ્યા હતા અને ગેરકાયદેસર અને અનાધિકૃત રીતે સેન્ટ્રલ જેલ, તિહાર, નવી દિલ્હી ખાતે ૧(એક) દિવસ કાલુપુર પોલીસ સ્ટેશન દ્વારા ઉપરાંત ૨૨ દિવસના સમયગાળા માટે રાખવામાં આવ્યા હતા. એવું કહી શકાય કે ઉપર જણાવ્યા મુજબ પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા હાલના અરજદારની ગેરકાયદેસર રીતે અટકાયત કરવામાં આવી હતી, જેને પોલીસ અધિકારીઓમાં નિહિત સત્તાઓનો દુરુપયોગ કહી શકાય અને ગેરકાયદેસર અટકાયત માટે, અરજદાર વળતર મેળવવા માટે હકદાર બનશે. અત્રે, આ કોર્ટ અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ ડાગલી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ ૧૯૯૭ એ.આઈ.આર. (એસ.સી.) ૬૧૦ માં રિપોર્ટ થયેલ ડી.કે. બાસુ વિ. પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય ના કેસમાં નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવા માંગશે, જેમાં માનનીય સુપ્રિમ કોર્ટે અટકાયત અથવા અટકાયતમાં રાખવાના કિસ્સામાં સત્તાધિકારીઓ દ્વારા અનુસરવામાં આવનારી નીચે મુજબની માર્ગદર્શિકાઓ નોંધેલ છે:

(૧) અટકાયત કરનાર અને અટકાયતીની પૂછપરછ હાથ ધરનાર પોલીસ કર્મચારીઓએ તેમના હોદ્દા સાથે ચોક્કસ, દ્રશ્યમાન અને સ્પષ્ટ ઓળખ અને નામ ટેગ ધારણ કરવા જોઈએ. અટકાયતીની પૂછપરછ હાથ ધરનારા આવા તમામ કર્મચારીઓની વિગતો રજિસ્ટરમાં નોંધવી જોઈએ.

(૨) અટકાયતીની અટકાયત કરનાર પોલીસ અધિકારી અટકાયતના સમયે અટકાયત મેમો તૈયાર કરશે અને આવો મેમો ઓછામાં ઓછા એક સાક્ષી દ્વારા અટેસ્ટ કરવામાં આવશે જે કાં તો અટકાયતીના પરિવારનો સભ્ય અથવા જે જગ્યાએથી અટકાયત કરવામાં આવી હોય તે વિસ્તારની એક પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિ હોઈ શકે છે. તેના પર અટકાયતી દ્વારા પણ કાઉન્ટર સહી કરવામાં આવશે અને તેમાં અટકાયતનો સમય અને તારીખ સમાવિષ્ટ હશે.

(૩) જે વ્યક્તિની અટકાયત કરવામાં આવી છે અથવા અટકાયતમાં રાખવામાં આવેલ છે અને પોલીસ સ્ટેશન અથવા પૂછપરછ કેન્દ્ર અથવા અન્ય લોક-અપમાં કસ્ટડીમાં રાખવામાં આવેલ છે, તે સદર ચોક્કસ સ્થળે તેની અટકાયત કરવામાં આવી છે અને અટકાયતમાં રાખવામાં આવેલ છે તેની જાણ, વ્યવહાર હોય તેટલી વહેલી તકે, તેના એક મિત્ર અથવા સગાં અથવા તેને ઓળખતી અથવા તેના કલ્યાણમાં રસ ધરાવતી અન્ય વ્યક્તિને મેળવવા માટે હકદાર બનશે, સિવાય કે અટકાયત મેમોનો અટેસ્ટિંગ સાક્ષી પોતે જ અટકાયતીનો આવો મિત્ર અથવા સગાં હોય.

(૪) અટકાયતીનો આગળનો મિત્ર અથવા સગાં જિલ્લા અથવા શહેર બહાર રહેતા હોય તેવા કિસ્સામાં અટકાયતનો સમય, સ્થળ અને કસ્ટડીનું સ્થળ પોલીસે જિલ્લામાં લીગલ એઈડ ઓર્ગેનાઈઝેશન મારફતે અને સંબંધિત વિસ્તારના પોલીસ

સ્ટેશન મારફતે ટેલિગ્રાફિકલી અટકાયતના ૮ થી ૧૨ કલાકના સમયગાળામાં અધિસૂચિત કરવાનું રહેશે.

(૫) અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિને અટકાયતમાં મૂકવામાં આવે અથવા અટકાયતમાં રાખવામાં આવે કે તરત જ તેની અટકાયત અથવા અટકાયતમાં રાખવાની જાણ કોઈને કરવા માટેના તેના અધિકાર અંગે માહિતગાર કરવામાં આવશે.

(૬) અટકાયતના સ્થળે કેસ ડાયરીમાં વ્યક્તિની અટકાયત અંગે નોંધ કરવામાં આવશે જે અટકાયતની જાણ કરવામાં આવી છે તે વ્યક્તિના આગળના મિત્રનું નામ અને જે પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં અટકાયતી છે તેના નામો અને વિગતો પણ પ્રગટ કરશે.

(૭) અટકાયતી જો આવી વિનંતી કરે તો, તેની અટકાયતના સમયે તેની શારીરિક તપાસ પણ કરવામાં આવશે અને તેના/તેણીના શરીર પર હાજર મોટી અને નાની ઈજાઓ તે સમયે નોંધવામાં આવશે. "ઈન્સ્પેક્શન મેમો" પર અટકાયતી અને અટકાયત કરનાર પોલીસ અધિકારી બંને દ્વારા સહી કરવામાં આવશે અને તેની નકલ અટકાયતીને પૂરી પાડવામાં આવશે.

(૮) અટકાયતીને કસ્ટડીમાં તેની અટકાયત દરમિયાન દર ૪૮ કલાકે સંબંધિત રાજ્ય અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશના હેલ્થ સર્વિસીસના ડાયરેક્ટર દ્વારા નિમણૂક કરાયેલ મંજૂર તબીબોની પેનલ પરના તબીબ દ્વારા તાલીમબદ્ધ તબીબ મારફતે શારીરિક તપાસ કરાવવાની રહેશે.

(૯) અટકાયત મેમો સહિતના તમામ દસ્તાવેજોની નકલો મેજિસ્ટ્રેટને તેમના રેકૉર્ડ માટે મોકલવામાં આવશે.

(૧૦) અટકાયતીને પૂછપરછ દરમિયાન તેના વકીલને મળવાની પરવાનગી આપી શકાય, જોકે સમગ્ર પૂછપરછ દરમિયાન નહીં.

(૧૧) તમામ જિલ્લા અને રાજ્ય વડા મથકો પર એક પોલીસ કંટ્રોલ રૂમ પૂરો પાડવો જોઈએ, જ્યાં અટકાયત કરનાર અધિકારી દ્વારા અટકાયતના ૧૨ કલાકની અંદર અટકાયત અને અટકાયતીની કસ્ટડીના સ્થળ અંગેની માહિતી સંચારિત કરવામાં આવશે અને પોલીસ કંટ્રોલ રૂમ બોર્ડ પર, તે એક અગ્રણી નોટિસ બોર્ડ પર પ્રદર્શિત કરવામાં આવશે.

૧૦. હકીકતો પરથી, પ્રાથમિક દર્શની રીતે, એવું જણાય છે કે જોકે, અરજદાર વિરુદ્ધ તે મુજબ કોઈ ગુનો નોંધાયો ન હતો, તેમ છતાં, કાલુપુર પોલીસ

સ્ટેશનના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર શ્રી આઈ.એમ. કુંપાવત દ્વારા રજૂ કરાયેલા ફેક્સ સંદેશ પર, દિલ્હી પોલીસ દ્વારા તેમને સાબરમતી સેન્ટ્રલ જેલમાંથી સેન્ટ્રલ જેલ, તિહાર ખાતે બળજબરીથી લઈ જવામાં આવ્યા હતા. હાલના અરજદાર સાથે આરોપીની સમાનતા, ઉંમર, સરનામું, જો કોઈ હોય તો, સામાવાળાને તેમને ઉપાડી જવા અને અટકાયત કરવા માટે, અને પછી, એવું કહેવા માટે વ્યાજબી ઠેરવશે નહીં કે સમાન નામ અને ઉંમર માટેની સમાન મોડસ ઓપરેન્ડીના કારણે તેમની અટકાયત કરવામાં આવી હતી. હાલના અરજદારે ૧૦.૦૧.૨૦૦૬ ના રોજ એડિશનલ પોલીસ કમિશનર અને અન્યને તેમની વિગતવાર રજૂઆત કરી હતી. એવું જણાય છે કે હાલના અરજદારને કોઈ જવાબ મળ્યો ન હતો અથવા કાર્યવાહી કરવામાં આવી ન હતી. દિલ્હી પોલીસ દ્વારા સાબરમતી જેલમાંથી અરજદારનો કબ્જો લેવામાં આવ્યો ત્યારે, તેમને તેમના પત્ની સહિત તેમના પરિવારના સભ્યોને મળવાની પરવાનગી આપવામાં આવી ન હતી. એ બાબત ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવે છે કે જ્યારે અરજદારને બળજબરીથી લઈ જવામાં આવ્યા ત્યારે, ઉપર ઉલ્લેખિત માર્ગદર્શિકા નં. ૧ માં વર્ણવ્યા મુજબ કોઈ ઓળખ અને નામ ટેગ પ્રદર્શિત કરાયેલ ન હતા. એવું જણાય છે કે દિલ્હી પોલીસ દ્વારા જ્યારે તેમનો કબ્જો લેવામાં આવ્યો ત્યારે, તેમને તેમના પરિવારના સભ્યોને મળવાની અથવા તેમના સગાંઓને ફોન દ્વારા સંપર્ક કરવાની તક આપવામાં આવી ન હતી.

૧૧. હાલના કેસના સંદર્ભમાં વંચાણે લીધેલી માર્ગદર્શિકાઓના અવલોકન પરથી, એ સ્પષ્ટપણે બહાર આવે છે કે રાજ્યના અધિકારીઓએ માર્ગદર્શિકાઓનું પાલન કર્યું ન હતું. આમ, પ્રાથમિક દર્શની રીતે, રેકૉર્ડ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૧ હેઠળ બાંહેધરી આપવામાં આવેલા મૂળભૂત અધિકારોનું ઉલ્લંઘન થયું હતું. જ્યારે ગુનો નોંધાયો ન હતો, ત્યારે અરજદારને બળજબરીથી દિલ્હી લઈ જવા અને ૨૨ દિવસના સમયગાળા માટે અટકાયતમાં રાખવા અને મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટ, અમદાવાદ સમક્ષ રજૂ કરવા એ ગેરકાયદેસર ગણાશે.

૧૨. આ કોર્ટનો એવો વિચાર છે કે સામાવાળા નં. ૩, ૪, ૫, ૬ અને ૭ ની ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિના કારણે, અરજદારને તેમની કોઈ ભૂલ વિના દિલ્હી પોલીસ દ્વારા બળજબરીથી લઈ જવામાં આવ્યા હતા, કારણ કે તેઓ કોઈ ગુના સાથે જોડાયેલા ન હતા; જેમ કે ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે અને ૨૨ દિવસના સમયગાળા માટે ગેરકાયદેસર કસ્ટડીમાં અટકાયતમાં રાખવામાં આવ્યા હતા, કારણ કે તેમણે સામાવાળાની માંગ પૂરી કરી ન હતી. અત્રે, સામાવાળા નં. ૩ થી ૭ દ્વારા એક ગેરકાયદેસર કાર્ય કરવામાં આવ્યું છે જેમના માટે, સામાવાળા નં. ૧-રાજ્ય એ સામાવાળા નં. ૩ થી ૭ ના એમ્પ્લોયર હોવાના નાતે તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલા આવા ગેરકાયદેસર કાર્ય માટે તેમને જવાબદાર ઠેરવી તપાસ શરૂ કરવી જોઈએ, કારણ કે કાયદાથી પર જઈને અરજદારની ખોટી કેદમાંથી તેમને

વળતર ચૂકવવા માટે તેઓ પોતે તેમની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં જવાબદાર છે. ખોટી કાર્યવાહીમાં અરજદારની ગેરકાયદેસર અટકાયતના કારણે અરજદાર અને તેમના પરિવારના સભ્યોએ ભારે હેરાનગતી, દુઃખ અને આઘાત સહન કર્યા જ હશે.

૧૩. ઘટના, ઉંમરને ધ્યાનમાં લેતાં, આ કોર્ટનો એવો વિચાર છે કે અરજદારને વળતર આપવું જોઈએ, જે સંયુક્ત રીતે અને વિભક્ત રીતે સામાવાળા નં. ૩, ૪, ૫, ૬ અને ૭ પાસેથી વસૂલ કરવા માટે રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/- (રૂપિયા બે લાખ) નક્કી કરવામાં આવે છે. સામાવાળા નં. ૧-રાજ્યે એ સુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે કે રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/- (રૂપિયા ફક્ત બે લાખ) નું વળતર સામાવાળા નં. ૩ થી ૭ પાસેથી કાં તો તેમના પગારમાંથી અથવા નિયમો દ્વારા પરવાનગી પાત્ર તેમના પેન્શનમાંથી ૨(બે) મહિનાના સમયગાળામાં વસૂલ કરવામાં આવે અને રકમ વિદ્વાન ચીફ મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, અમદાવાદ શહેરની કોર્ટ સમક્ષ જમા કરાવવાની રહેશે. અરજદાર તે રકમ જમા થયા બાદ ઉપાડી લેવા માટે હકદાર છે. એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે અરજદાર વધુ વળતરના દાવો, જો કોઈ હોય તો, માટે તેમના દીવાની ઉપાયો આગળ ધપાવવા માટે મુક્ત રહેશે અને આ રીતે ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપેલી રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/- (રૂપિયા ફક્ત બે લાખ) ની રકમ વધુ વળતર, જો કોઈ હોય તો, માં સરભર કરવામાં આવશે. સામાવાળા નં. ૧-

રાજ્ય સંબંધિત કર્મચારીઓ સામે યોગ્ય તપાસ શરૂ કરવા અને તેમની જવાબદારી નક્કી કરવા માટે મુક્ત રહેશે.

૧૪. આ સાથે, હાલની અરજી અંશતઃ મંજૂર કરવામાં આવે છે. નોટિસ રદ કરવામાં આવે છે.

કે.એસ. દરજી

(બી. એન. કારિયા, ન્યાયમૂર્તિશ્રી)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.